

Investigating the expression of mesenchymal markers in stem cells of human umbilical cord matrix (Wharton's jelly)

ARTICLE INFO

Article Type

Original Article

Authors

Javad Amini Mahabadi¹, Maryam Sanaye Naderi², Mohammad Reza

Nateghi^{*2} 

¹ Anatomical Sciences Research Center, Institute for Basic Sciences, Kashan University of Medical Sciences, Kashan, Iran

² Sarem Gynecology, Obstetrics and Infertility Research Center, Sarem Women's Hospital, Iran University of Medical Sciences (IUMS), Tehran, Iran.

***Corresponding Author:** Mohammad Reza Nateghi; Sarem Fertility & Infertility Research Center (SAFIR), Sarem Women's Hospital, Iran University of Medical Sciences (IUMS), Tehran, Iran.

Address: Sarem Women Hospital, Basij Square, Phase 3, Ekbatan Town, Tehran, Iran. Postal code: 1396956111, Phone: +98 (21) 44670888, Fax: +98 (21) 44670432.

Received: 02 October, 2022

Accepted: 27 October, 2022

e Published: 14 June 2023

ABSTRACT

Introduction: Mesenchymal stem cells are multipotent cells that are characterized by the ability to self-renew and differentiate and transform into other types of body cells. Umbilical cord cells are a valuable source of mesenchymal stem cells that are of interest for stem cell therapy. In this study, stem cells of umbilical cord matrix were investigated using several mesenchymal markers.

Material and methods: In the present study, after isolation and cultivation of the cells, when they reached 80% confluency, they were trypsinized and passaged, and after the fourth passage, the cells were prepared for flow cytometry. First, the cells were counted and about 5×10^6 cells were prepared along with 20 μ l of conjugated antibody of baficoaritrin (PE) and fluorescein isothiocyanate (FITC) and 100 μ l of PBS and centrifuged. Finally, the cell plaque was dissolved in 100 μ l of PBS and analyzed by flow cytometry.

Results: The findings showed that more than 80% of the stem cells population derived from the umbilical cord matrix expressed mesenchymal stem cell markers. The population of stem cells isolated from the umbilical cord matrix were positive for MSC markers.

Conclusion: The results demonstrated that umbilical cord cells matrix are a source of mesenchymal stem cells that can be a suitable substitute for stem cells in clinical applications and cell therapy.

Keywords: Expression of Markers; Mesenchymal Stem Cells; Umbilical Cord Matrix.

Article History

بررسی بیان مارکرهای مزانشیمال در سلول های بنیادی ماتریکس بندناف انسان (ژله وار تون)

جواد امینی مهابادی^۱، مریم صنایع نادری^۲، محمد رضا ناطقی^{۳*} ID

^۱ مرکز تحقیقات آناتومی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان-ایران

^۲ مرکز تحقیقات زنان، زایمان و ناباروری صرم، بیمارستان فوق تخصصی صرم، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

چکیده

مقدمه: سلول های بنیادی مزانشیمی سلول های چندتوانی هستند که از ویژگی آن ها داشتن توانایی خودبازسازی و قابلیت تمایز و تبدیل شدن به انواع دیگر سلول های بدن می باشد. سلول های بند ناف بعنوان یک منبع با ارزشی از سلول های بنیادی مزانشیمی بوده که برای درمان سلول های بنیادی مورد توجه هستند. در این مطالعه با استفاده از چند مارکر مزانشیمال، سلول های بنیادی ماتریکس بند ناف بررسی گردید.

مواد و روش ها: در تحقیق حاضر پس از جداسازی و کشت سلول ها وقتی به تراکم ۸۰ درصد رسیدند ترپسینه شده و پاساژ داده شدند و بعد از پاساژ چهارم سلول ها آماده فلوسایتومتری شدند. ابتدا سلول ها شمارش شدند و حدود ۵×۱۰^۶ سلول همراه با ۲۰ میکرولیتر آنتی بادی کونژوگه شده با فیکواریترین (PE) و فلورسین ایزوتیوسیانات (FITC) و ۱۰۰ ماکرولیتر PBS آماده سازی شد و سانتریفیوژ گردید. در نهایت، پلاک سلولی در ۱۰۰ ماکرولیتر PBS حل و با دستگاه فلوسایتومتری آنالیز شد. **نتایج:** یافته ها نشان داد بیش از ۸۰ درصد جمعیت سلول بنیادی مشتق شده از ماتریکس بند ناف، مارکرهای سلول های بنیادی مزانشیمی را بیان کردند. جمعیت سلول های بنیادی جدا شده از ماتریکس بند ناف برای مارکرهای سلول های بنیادی مزانشیمی مثبت بودند.

نتیجه گیری: نتایج نشان می دهد که سلول های ماتریکس بند ناف منبعی از سلول های بنیادی مزانشیمال بوده که می تواند جایگزین مناسبی برای سلول های بنیادی در کاربردهای کلینیکی و سلول درمانی باشد.

کلید واژه ها: بیان مارکرها؛ سلول های بنیادی مزانشیمال؛ ماتریکس بند ناف.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۷/۱۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۰۵

*نویسنده مسئول: محمد رضا ناطقی؛ مرکز تحقیقات زنان، زایمان و ناباروری صرم، بیمارستان فوق تخصصی صرم، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران. آدرس: تهران، شهرک اکباتان، فاز ۳، میدان بسیج، بیمارستان فوق تخصصی صرم. کد پستی: ۱۳۹۶۹۵۶۱۱۱. تلفن: ۰۲۱۴۴۶۷۰۸۸۸. فکس: ۰۲۱۴۴۶۷۰۴۳۲.

مقدمه

سلول های بنیادی سلول هایی هستند که در بیشتر موجودات زنده پرسلولی یافت می شوند. خاستگاه و منشأ انواع سلول ها در بدن بوده و دارای دو ویژگی مهم یعنی پرتوانی^۱ و خودبازسازی^۲ می باشد، یعنی هم قدرت تبدیل به انواع سلول ها را دارند و هم می توانند به سلولی تمایز نیافته مشابه خودش تبدیل شود^۱. بسته به نوع سلول های بنیادی، این سلول ها قدرت تبدیل به یک یا چند نوع سلول مختلف را دارند، که این نوع سلول ها می توانند در درمان انواع مختلف بیماری ها کمک کننده باشند^۲. به طور کلی سلول های بنیادی به سه دسته سلول های بنیادی جنینی^۳، سلول های بنیادی بالغ^۴، سلول های بنیادی بند ناف^۵ تقسیم بندی می شوند. سلول های بنیادی جنینی که در بلاستوسیت و سلول های بنیادی بالغ که در بافت های بالغ یافت می شوند^۳، سلول های بنیادی بند ناف همانطور که از نامشان بر می آید از خون بند ناف در هنگام وضع حمل جدا می شوند. در جنین در حال تکوین سلول های بنیادی می توانند به تمام بافتهای تخصص یافته جنین تمایز یابند. امروزه این سلول های بنیادی را می توان به سلول های تخصص یافته بافت های مختلف، رشد و تمایز داده و در سلول درمانی^۶ از آن ها استفاده کرد^۴. به عبارت دیگر، این سلول ها قادر هستند تا در محیط آزمایشگاهی انواع مختلفی از سلول ها را به وجود بیاورند^۱. جفت و بند ناف منابع قابل دسترس و پایان ناپذیر از سلول های بنیادی می باشند در این میان سلول های بنیادی مزانشیمی بند ناف، سلول هایی هستند که از ژله وار تون جداسازی می شوند. این سلول ها جزء سلول های بنیادی چندتوان بوده^۵ و بنا به دلایلی از جمله دسترسی آسان و کم هزینه بودن تهیه آن، منبعی مناسب برای سلول های بنیادی می باشند که در سال های اخیر اولین بار توسط دکتر ویس و همکاران در سال ۲۰۰۳ مورد شناسایی و کشت قرار گرفته اند. این سلول های بنیادی از توان تکثیر فوق العاده برخوردار می باشند و در طی ۷۰ تقسیمات متوالی فرآیند پیر شدن در آن ها رخ نخواهد داد^۱. بندناف رابط بین مادر و جنین در طی دوره حاملگی بوده و از یک بافت پیوندی موکوتیدی به نام ژله وار تون^۷ و رگ های بند نافی و سلول های شبه فیبروبلاستی تشکیل شده است^۸. سلول های جدا شده از رگ های بند ناف از ویژگی تکثیر بالاتری نسبت به سلول های بنیادی مزانشیمال مغز استخوان برخوردار می باشد و قادر است به سلول های استوژنیک، کندروژنیک و آدیپوژنیک تمایز یابند^۹. بندناف تا دهه های ۷۰ و ۸۰ مورد توجه نبود زیرا به عنوان یک بافت اضافی دور انداخته می شد. در سال های اخیر، در کنار تلاش هایی که در جهت منابع سلول های بنیادی در بدن انسان انجام گرفت بند ناف به عنوان منبعی از سلول های

Pluripotency^۱

Self renewal^۲

Embryonic Stem Cells^۳

Adult Stem Cells^۴

Umbilical cord Stem Cell^۵

Cell Therapy^۶

Wharton's Jelly^۷

محیط رویی برداشته شده و ته مانده با میکروپیپت خوب (suspense) شده در محیط کشت حاوی DMEM با FBS ده درصد کشت داده شدند. فلاسک های کشت در انکوباتور دارای رطوبت و با ۵٪ CO₂ و دمای ۳۷ درجه سانتی گراد قرار داده شدند. بعد از سه روز سلول ها به بستر شیشه ای فلاسک چسبیده بودند ولی تعدادی از سلول ها در حین جداسازی مرده بودند که به صورت شفاف در سطح کشت نمایان گردیدند. در این زمان محیط کشت تعویض گردید. سلول های ماتریکس بند ناف بعد از پاساژ اول (در حدود ۵ روز از کشت اولیه) توسط کیت آلکالین فسفاتاز مورد شناسایی قرار گرفت. محیط کشت خارج گردید و سلول ها به مدت ۲ دقیقه با فیکساتیو (پارافرمالدئید ۴ درصد) تثبیت شدند. بعد از ۲ دقیقه فیکساتیو خارج گردید و سلول ها با بافر شوینده PBS شستشو داده شدند. پس از خروج بافر شوینده، معرف (Naphthol/Fast Red Violet) تهیه شده در ظرف کشت ریخته شد تا جایی که کاملاً سطح را بپوشاند. عمل استفاده از معرف در تاریکی و در دمای اتاق ۱۵ دقیقه به طول انجامید. بعد از ۱۵ دقیقه معرف دور ریخته شد و سلول ها با بافر PBS شستشو داده شدند. در پایان مکان های حاوی سلول های بنیادی به رنگ قرمز تیره یا قهوه ای رنگ دیده شدند.

برای بررسی مارکرهای سلول های بنیادی مزانشیمی و تأیید آن ها توسط فلوسایتومتری از سلول های کشت داده شده در پاساژ چهارم استفاده گردید. ابتدا سلول های بنیادی مزانشیمی کشت داده شده ترسینه شده و در دور ۱۰۰۰ rpm به مدت ۵ دقیقه سانتریفیوژ شدند. بعد از این مرحله محیط رویی دور ریخته شد و سلول ها با PBS شستشو داده شدند و توسط لام نئوبار شمارش سلولی صورت گرفت. حدود ۵×۱۰^۶ سلول همراه با ۲۰ میکرولیتر آنتی بادی اختصاصی کونزوگه با فیکواریترین PE یا فلورسین ایزوتیوسیانیت (FITC) درون لوله جهت رنگ آمیزی ریخته شد و حدود ۳۰ دقیقه در انکوباتور و یا دمای تاریکی قرار گرفت. بعد از آن سانتریفیوژ در دور ۱۰۰۰ rpm به مدت ۵ دقیقه شد. پلاک سلولی در ۱۰۰ ماکرولیتر PBS حل و با دستگاه فلوسایتومتری آنالیز گردید. جهت حذف واکنش های غیراختصاصی از آنتی بادی های ایزوتیپ کنترل استفاده شد. در این بررسی مارکرهای CD13، CD105، CD90 و CD49e با فیکواریترین و مارکر CD73 با فلورسین ایزوتیوسیانیت نشاندار شدند.

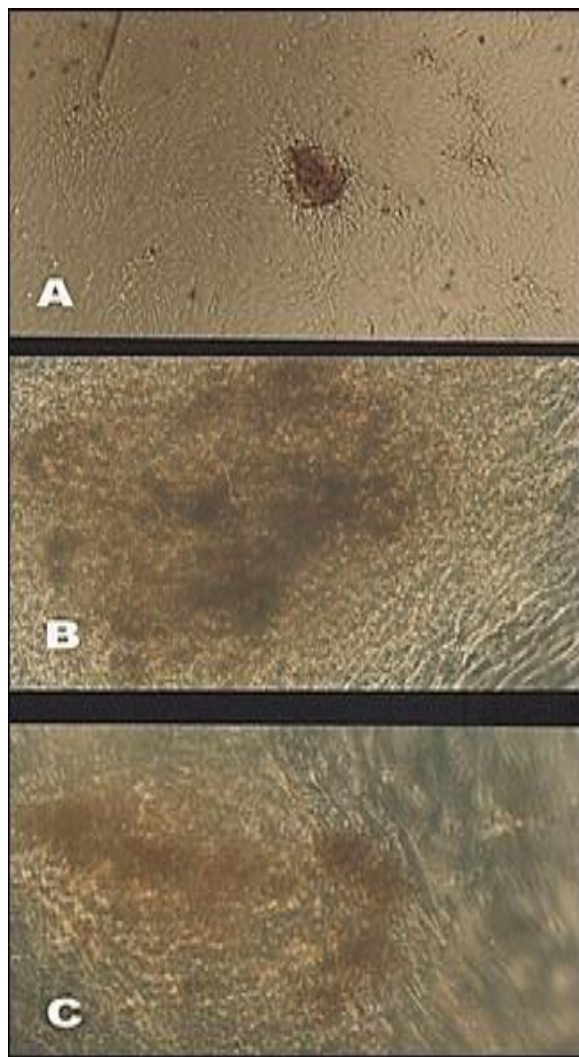
نتایج

سلول های بنیادی ماتریکس بند ناف در پاساژهای اولیه سلولی در هفته اول بعد از کشت همانند سلول های مزانشیمال مغز استخوان فیبروبلاست شکل می باشند (شکل ۱). در طی پاساژهای بعدی و هفته های دوم این سلول های بنیادی باریک تر شده و بعد از ۵ روز از کشت اولیه تست آلکالین فسفاتاز انجام شد و بنیادی بودن این سلول ها مورد ارزیابی قرار گرفت. در نتیجه وجود فعالیت آلکالین فسفاتازی و داشتن ویژگی سلول های بنیادی جنینی در سلول های بنیادی بند ناف نشان داده شد.

روایانی^۸ برای بافت سلولی و ژن درمانی در دسترس قرار گرفت که می تواند به عنوان یک منبعی دیگر از سلول های بنیادی مزانشیمی به کار رود.^{۱۸} سلول های ماتریکس بندناف از نظر خواص انقباضی و ترشح فراوان کلاژن، سلول های شبه میوفیبروبلاست نام گرفته اند.^{۱۹} مارکرهای موجود در سطح سلولی سلول های بنیادی ماتریکس بندناف انسانی شامل: CD73، CD105، CD90، CD44، CD29 و CD51 (۱۶-۱۷) مارکرهای اینتگرین SH2 و SH3 مارکرهای سلول های بنیادی مزانشیمی و به میزان کمتری برخی از فاکتورهای رونویسی از جمله Oct4^{۱۰} و Nanog^{۱۱} هستند که در سلول های بنیادی جنینی بیان می شوند. این فاکتورها باعث تنظیم خودبازسازی و پرتوانی در سلول های بنیادی می شوند. فلوسایتومتری تکنولوژی است که در آن به طور همزمان چندین ویژگی فیزیکی یک ذره مثل سلول، حین عبور جریان مایعی حاوی سلول ها از مقابل نور لیزر، اندازه گیری و تجزیه و تحلیل می گردد. یکی از متداولترین کاربردهای فلوسایتومتری در آزمایشگاه و کلینیک، بررسی آنتی ژن های سطحی با استفاده از تکنیک ایمونوفلورسانس و توسط آنتی بادی های مونوکلونال می باشد که به این ترتیب فلوسایتومتری را به یک تکنیک استاندارد برای شمارش زیر جمعیت های لنفوسیتی در نمونه های خون و مغز استخوان تبدیل کرده است. هدف از این مطالعه، بررسی بیان مارکرهای مزانشیمال در سلول های بنیادی ماتریکس بندناف انسان (ژله وار تون) می باشد.

مواد و روش ها

بند ناف نوزاد متولد شده با کسب اجازه از والدین از بیمارستان تهیه شده و در شرایط استریل به آزمایشگاه منتقل شد. بعد از تحویل بند ناف آن را در ظرف استریل حاوی نرمال سالین ۰.۹ درصد در دمای ۴ درجه سانتی - گراد حمل می شود. مدت زمان بین تحویل بند ناف و کشت آن نباید بیش از ۴۸ ساعت باشد. سطح بند ناف با PBS به دقت شسته شده تا کاملاً از خون پاک شود. بند ناف در داخل یک پتری دیش استریل گذاشته شد با استفاده از یک تیغ استریل بند ناف به قطعات ۳ تا ۵ سانتی متری بریده شد. بعد از بریدن قطعات بند ناف به صورت طولی، عروق آن خارج شده و بقیه بند ناف با PBS خوب شستشو شد. در پتری دیش دوم به وسیله دو اسکالپل به صورت ضرب دری بند ناف به قطعه های ۱ تا ۲ سانتی متری قطعه قطعه شدند. قطعه های ریز شده به پتری دیش سوم حاوی PBS منتقل شده و در آنجا هم قطعه قطعه شدن ادامه داده شد. بدین صورت این قطعه های بندناف در داخل محلول PBS شسته شدند و خون داخل آنها بیرون آمد. تکه های بافت در داخل محلول شسته شدند و خون داخل آن ها بیرون آمد. تکه های بافت به داخل لوله فالكون ۱۵ میلی لیتر ریخته شدند و ۳ سی سی از محلول آنزیم کلاژناز بر روی تکه های بافت ته فالكون ریخته شد و به مدت ۱ ساعت در انکوباتور با دمای ۳۷ درجه انکوبه شد تا سوسپانسون سلولی تشکیل گردد. بعد از آن لوله فالكون در داخل دستگاه سانتریفیوژ (دور ۱۰۰۰ به مدت ۵ دقیقه) قرار داده شد تا سلول های جدا شده و تکه های بافتی کوچک باقی مانده ته نشین شدند.

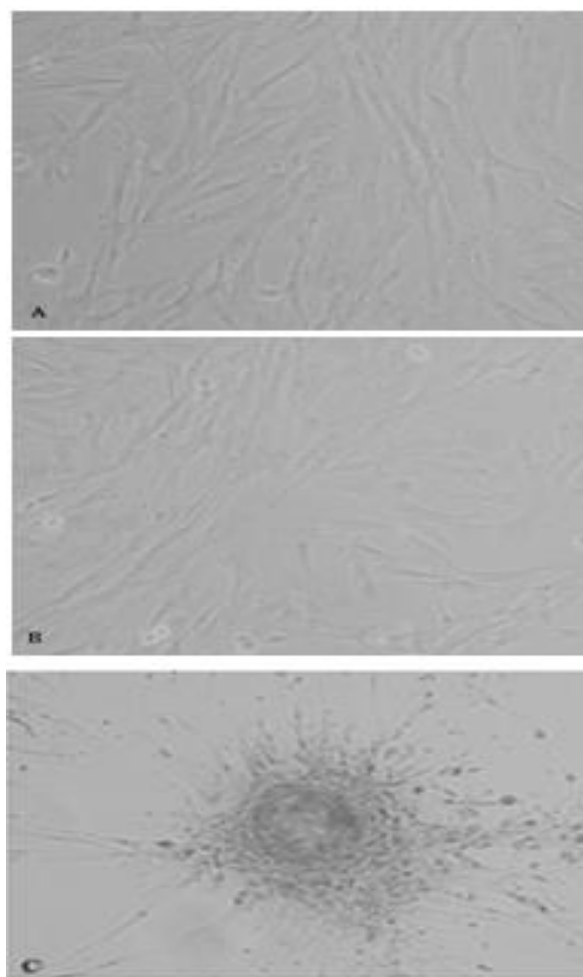


شکل ۲: بیان آلکالین فسفاتاز در کلونی متشکله از سلول‌های ماتریکس بندناف. نتایج حاصل از فلوسایتومتری نشان‌دهنده ی بیان مارکرهای اختصاصی سلول‌های بنیادی مزانشیمی در سلول‌های جدا شده از ماتریکس بند ناف (ژله وارتن) می باشد. در این مطالعه، بیان مارکرهایی شامل CD90، CD13، CD49e، CD73 و CD105 در بین جمعیت سلولی ماتریکس بند ناف بررسی گردید (شکل ۳ در انتهای مقاله).

در این مطالعه بیش از ۸۰ درصد سلول‌های سلول‌های بنیادی مزانشیمی MSCs مشتق شده از جمعیت سلولی، سلول‌های بنیادی ماتریکس بند ناف مارکرهای CD90، CD73، CD13، CD105، CD49e را بیان کردند که میزان میانگین $\pm$ انحراف معیار و معنی داری در سلول بنیادی ماتریکس بند ناف در جدول (۱) نشان داده شد.

جدول ۱: میزان بیان مارکرهای ماتریکس بند ناف انسان.

Markers	UCM (%)
CD73	89 $\pm$ 0.6
CD90	93.6 $\pm$ 0.6
CD105	90.7 $\pm$ 0.7
CD13	80. $\pm$ 0.4
CD49e	60.9 $\pm$ 0.6



شکل ۱: نمایش دیجیتال مورفولوژی سلول‌های بنیادی مزانشیمی ماتریکس بند ناف. A) مرحله‌ای از کشت سلول‌های بنیادی ماتریکس بند ناف در پاساژ اول. تعداد معدودی از سلول‌ها شناورند و هنوز به کف فلاسک نجسیده‌اند (بزرگنمایی ۱۰۰X). B) مرحله ای از کشت سلول‌های بنیادی ماتریکس بندناف در پاساژ دوم. سلول‌ها به کف فلاسک چسبیده‌اند و دارای *confluency* تقریبی ۳۰ تا ۴۰ درصد می‌باشند (بزرگنمایی ۱۰۰X). C) مرحله‌ای از کشت سلول‌های بنیادی ماتریکس بندناف در پاساژ سوم. سلول‌ها همگی به کف فلاسک چسبیده‌اند (بزرگنمایی ۱۰۰X).

با استفاده از کیت شناسایی، مارکر آلکالین فسفاتاز که نشان‌دهنده وجود سلول‌های بنیادی جنینی تمایز نیافته در کشت بود که نشان داده شد و مکان‌هایی که در آن‌ها اجتماع سلول‌های بنیادی وجود داشتند به رنگ قرمز تند (قهوه‌ای) دیده شدند (شکل ۲). یافته‌ها نشان داد که سلول‌های مزانشیمی ماتریکس بند ناف انسان قادرند در محیط کشت علاوه بر تک لایه سلولی، کلنی‌های آلکالین فسفاتاز مثبت تشکیل دهند. به نظر می‌رسد این سلول‌ها از نظر مرحله تمایز به سلول‌های بنیادی جنینی نزدیکتر باشند. شناسایی فعالیت آلکالین فسفاتازی در کشت‌های سلولی به تعداد ۳ بار انجام گرفت و در همه موارد نتایجی مشابه به دست آمد.

بحث

بسیاری از مطالعات به نقش نوظهور سلول های بنیادی مزانشیمی به عنوان یک جمعیت امیدوارکننده برای حمایت از مفاهیم بالینی جدید در سلول درمانی جلب کرده اند. با این حال، منابعی که این سلول ها را می توان از آنها جدا کرد هنوز مورد بحث است. در حالی که مغز استخوان به عنوان منبع اصلی سلول های بنیادی مزانشیمی ارائه می شود، با وجود روش تهاجمی مرتبط با این منبع، امکان جداسازی تعداد کافی از این سلول ها از بند ناف بحث برانگیز است. در اینجا، ما نتایج آزمایش هایی را با هدف جداسازی سلول های بنیادی مزانشیمی از ماتریکس بند ناف با استفاده از روش های مختلف جداسازی و کشت مختلف ارائه می کنیم. استفاده از بافت بندناف به عنوان منبع سلول های بنیادی مزانشیمی را می توان به سال ۲۰۰۰ ردیابی کرد^[۱۲]. در این سال Erices و همکارانش نشان دادند که سلول های بندناف قادر به ایجاد دو نوع سلول چسبنده بودند که یکی از آنها آنتی ژن های معمولی سلول های بنیادی مزانشیمی را بیان می کرد. بندناف از یک بافت پیوندی موکوییدی به نام ژله وارتن تشکیل شده است^[۱۳]. ژله وارتن متشکل از سلول های استرومایی میوفیبروبلاست شکل می باشد. میوفیبروبلاست ها نقش مهمی در رشد، تکامل و ترمیم ایفا می کنند و در تمام قسمت های بدن وجود دارند^[۶]. ژله وارتن از مزودرم خارج جنینی ایجاد می شود، رگ های بند ناف را می بندد و آن ها را دربر می گیرد و از آن ها در برابر پیچ خوردگی و فشار در دوران بارداری محافظت می کند. همچنین نقش رگ زایی و متابولیکی برای گردش خون را دارد. از سال ۱۹۹۰، سلول های استرومایی، که اساساً شبیه فیبروبلاست های مزانشیمی هستند که در طی رشد رحمی در جاهای دیگر یافت می شوند، در ژله وارتن انسان شناسایی شدند سلول های بنیادی ژله وارتن یک جمعیت سلولی استرومال اولیه هستند که ویژگی های درمانی دارند^[۱۴]. سلول های بنیادی مزانشیمی بند ناف، جزء سلول های بنیادی چندتوان بوده که بنا به دلایلی از جمله دسترسی آسان و کم هزینه بودن تهیه آن، منبعی مناسب برای سلول های بنیادی می باشند. بنیادی بودن این سلول ها با تمایز آزمایشگاهی^[۱۵] و شناسایی نشانگرهای اختصاصی غشای سلول های بنیادی مزانشیمی نشان داده شده است. علاوه بر این، این سلول ها نشانگرهای خونساز مانند CD34، CD45 و CD14 را بیان نمی کنند^[۱۶، ۱۰، ۱۶]. سلول های بنیادی مزانشیمی بند ناف توان تمایزی به سلول های چربی، غضروفی، استخوانی، عضله قلبی، عضله اسکلتی و سلول های اندوتلیالی را در شرایط *In Vitro* دارند^[۱۷]. سلول های استرومایی بند ناف که تازه کشت داده شده اند، ظاهری شبیه سلول های فیبروبلاستی نشان می دهند^[۱۸، ۹]. در این پژوهش هم وقتی بند ناف قطعه قطعه شد و سلول های خونی و بنیادی از محیط حذف گردید. در محیط کشت به طور عمده، سلول های ماتریکس بند ناف و کمتر سلول های دیگر باقی ماندند که از نظر شکل ظاهری این سلول ها هم شبه فیبروبلاستی بودند و زواید سلولی خود را به اطراف گسترش داده و به بستر کشت چسبیده بودند. این شکل شبه فیبروبلاستی را حتی در پاساژهای بعدی هم نشان دادند که با نتایج کارهای گذشته در مورد سلول های بنیادی مزانشیمی انسانی تشابه داشت. در طی تحقیقات

گذشته آنالیز فلوسایتومتری نشان می دهد که سلول های مزانشیمی جدا شده از بند ناف مارکرهای (CD44، CD105) مارکرهای اینترگرین (CD29، CD51) را بیان می کنند اما مارکرهای سلول های خونساز (CD34، CD45) را بیان نمی کنند. بطور قابل توجهی این سلول ها مقدار معنی داری از مارکرهای سلول های بنیادی مزانشیمال (CD73، CD105) را بیان می کنند^[۶]. تا به حال مطالعات زیادی در ارتباط با شناسایی مارکرهای سطحی سلول های بنیادی مزانشیمی انسان انجام گرفته است. سلول های بنیادی مزانشیمی بند ناف مارکرهای زیادی برای شناخته شدن دارند که مهمترین آنها شامل مارکر CD105 بعنوان یک مارکر سلول های بنیادی مزانشیمی چند توان و همچنین مارکر سلول های اندوتلیال است. از این رو پیشنهاد شده که CD105 بعنوان یک مارکر جدید در وضعیت تمایزی از سلول های بنیادی مزانشیمی خون بند ناف انسان مفید است^[۱۹]. مارکر CD73 مارکر سلول های بنیادی مزانشیمی می باشد و نقش مهمی در ارتباطات سلولی در مغز استخوان دارا می باشد^[۳، ۱۴]. مارکر CD13 به عنوان یک مارکر فیبروبلاستی است که در سلول های بنیادی مزانشیمال بیان می شود^[۲۰]. همچنین، مارکر سلول های بنیادی خونساز می باشد^[۲۱]. مارکر CD49e به عنوان یک مارکری است که در سلول های بنیادی مزانشیمال بیان مثبت می باشد^[۲]. مارکر CD90 یک مارکر سلول های بنیادی غیرخونساز و همچنین یک مارکر برای سلول های بنیادی مزانشیمال می باشد بعنوان یک مارکر تمایزی در سلول های بنیادی مزانشیمال است^[۲۲]. البته باید توجه کرد که نشانگرهای گفته شده برای سلول های بنیادی مزانشیمی انسان بوده است. مطالعات گذشته نشان می دهد که مارکرهای CD73، CD90 و CD105 در سلول های بنیادی مزانشیمی مغز استخوان بعد از تمایزات به سلول های استخوان، چربی و غضروف کاهش می یابد ولی در سلول های بنیادی مزانشیمی خون بند ناف فقط مارکر CD105 بعد از تمایز به این سه نوع سلول کاهش یافت بنابراین CD105 بعنوان یک مارکر جدید سلول های بنیادی مزانشیمی خون بند ناف در درمان سلول بنیادی ارزشمند خواهد بود^[۲۳]. یک نظریه رایجی وجود دارد که بیان می کند CD90، CD73 و CD105 بطور خیلی بالایی برای سلول های بنیادی مزانشیمی مارکرهای ویژه ای هستند^[۲۰]. نویسندگان مشاهده کردند که سلول های جدا شده قادر به تمایز در شرایط آزمایشگاهی به استئوسیت، چربی و غضروفی بودند^[۲۴]. اما هیچ مطالعه ای در مورد خصوصیات مولکولی آنها انجام نشده است^[۲۵]. با استفاده از RT-PCR، مشاهده کرد که سلول های بنیادی مزانشیمی از بندناف CD105، CD29 و CD44 را بیان می کنند و برای نشانگر خونساز CD34 منفی بودند. بسیاری از دانشمندان بر منابع جایگزین سلول های بنیادی از بافت های مزانشیمی مختلف، مانند سلول های بنیادی مزانشیمی مغز استخوان بافت چربی^[۲۶] و بند ناف تمرکز کرده اند^[۲۷]. سلول های بنیادی مزانشیمی نشانگرهای آنتی ژن سطح سلولی مشخصی دارند. همانطور که توسط انجمن بین المللی سلول درمانی گزارش شده است، جمعیت های سلول های بنیادی مزانشیمی CD73، CD90 و CD105 را بیان می کنند. سلول های بنیادی مزانشیمی از ماتریکس بندناف و مغز استخوان قادر به تمایز به سلول های

support for ex vivo expansion of CD34 (+) hematopoietic stem cells and for chondrogenic differentiation. *haematologica*, 2004. 89(7): 837-844.

9. Sarugaser, R., et al., Human umbilical cord perivascular (HUCPV) cells: a source of mesenchymal progenitors. *Stem cells*, 2005. 23(2): 220-229.
10. Weiss, M.L., et al., Human umbilical cord matrix stem cells: preliminary characterization and effect of transplantation in a rodent model of Parkinson's disease. *Stem cells*, 2006. 24(3): 781-792.
11. Qiao, C., et al., Human mesenchymal stem cells isolated from the umbilical cord. *Cell biology international*, 2008. 32(1): 8-15.
12. Erices, A., P. Conget, and J.J. Minguell, Mesenchymal progenitor cells in human umbilical cord blood. *British journal of haematology*, 2000. 109(1): 235-242.
13. Jiang, Y., et al., Pluripotency of mesenchymal stem cells derived from adult marrow. *Nature*, 2002. 418(6893): 41-49.
14. Troyer DL, Weiss, M., Wharton's jelly-derived cells are a primitive stromal cell population. *Stem Cells* 2008; 26 (3): 591-599.
15. Lu, L.-L., et al., Isolation and characterization of human umbilical cord mesenchymal stem cells with hematopoiesis-supportive function and other potentials. *haematologica*, 2006. 91(8): 1017-1026.
16. Secco, M., et al., Multipotent stem cells from umbilical cord: cord is richer than blood! *Stem cells*, 2008. 26(1): 146-150.
17. Can, A. and S. Karahuseyinoglu, Concise review: human umbilical cord stroma with regard to the source of fetus-derived stem cells. *Stem cells*, 2007. 25(11): 2886-2895.
18. Karahuseyinoglu, S., et al., Biology of stem cells in human umbilical cord stroma: in situ and in vitro surveys. *Stem cells*, 2007. 25(2): 319-331.
19. Kern, S., et al., Comparative analysis of mesenchymal stem cells from bone marrow, umbilical cord blood, or adipose tissue. *Stem cells*, 2006. 24(5): 1294-1301.
20. Jones, E. and D. McGonagle, Human bone marrow mesenchymal stem cells in vivo. *Rheumatology*, 2008. 47(2): 126-131.
21. Solter, D. and B.B. Knowles, Monoclonal antibody defining a stage-specific mouse embryonic antigen (SSEA-1). *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 1978. 75(11): 5565-5569.

چربی، استئوسیت ها و هپاتوسیت ها بودند. پتانسیل گسترش برای سلول های بنیادی مزانشیمی از ماتریکس بندناف بالاترین بود. دو جمعیت سلولی دارای فنوتیپ با بیان CD90، CD73 و CD105 بودند. و این تحقیق نشان داد ماتریکس بندناف غنی از سلولهای بنیادی مزانشیمی است [۲۸].

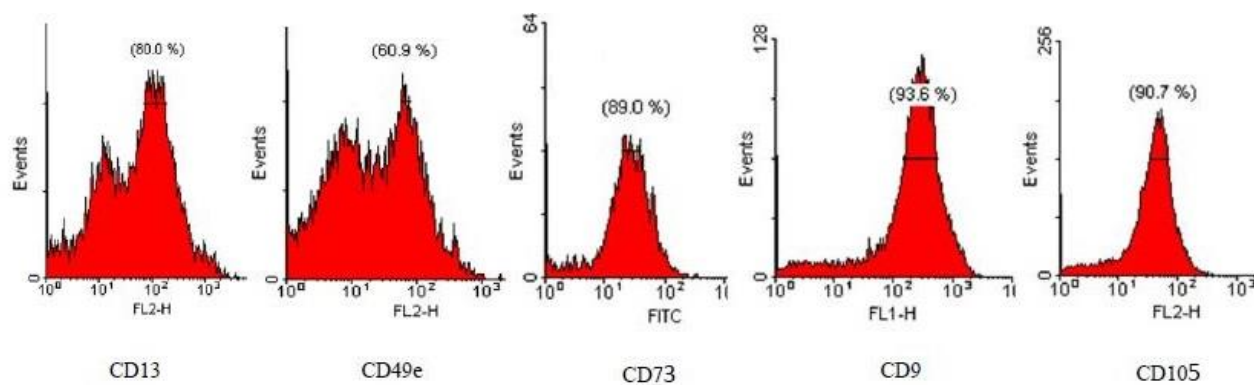
نتیجه گیری

جمعیت سلول های بنیادی ماتریکس بند ناف یک مورفولوژی فیبروبلاست شکل را نشان دادند. در این مطالعه ما میزان بیان مارکرهای سلول های بنیادی مزانشیمال شامل CD90، CD73، CD13، CD105 و CD49e را در جمعیت سلول های بنیادی ژله وارتون انسان ارزیابی کردیم. بیش از ۸۰ درصد جمعیت سلول بنیادی مشتق شده از ماتریکس بند ناف این مارکرهای سلول های بنیادی مزانشیمی را بیان کردند. این نتایج به وضوح ماتریکس بندناف را به عنوان منبع غنی، غیر تهاجمی و فراوان MSC پیشنهاد می کند.

منابع

1. Mahabadi, J.A., et al., Derivation of male germ cells from induced pluripotent stem cells by inducers: A review. *Cytotherapy*, 2018. 20(3): 279-290.
2. Baksh, D., L. Song, and R.S. Tuan, Adult mesenchymal stem cells: characterization, differentiation, and application in cell and gene therapy. *Journal of cellular and molecular medicine*, 2004. 8(3): 301-316.
3. Barry, F.P. and J.M. Murphy, Mesenchymal stem cells: clinical applications and biological characterization. *The international journal of biochemistry & cell biology*, 2004. 36(4): 568-584.
4. Tropel, P., et al., Isolation and characterisation of mesenchymal stem cells from adult mouse bone marrow. *Experimental cell research*, 2004. 295(2): 395-406.
5. ML, T.D.W., Wharton's jelly-derived cells are a primitive stromal cell population *Stem Cells* 26591 2008. 9. Troyer, DL, and Weiss, ML Wharton's jelly-derived cells are a primitive stromal cell population. *Stem Cells*, 2008. 26: 591.
6. Fu, Y.-S., et al., Conversion of human umbilical cord mesenchymal stem cells in Wharton's jelly to dopaminergic neurons in vitro: potential therapeutic application for Parkinsonism. *Stem cells*, 2006. 24(1): 115-124.
7. Baksh, D., R. Yao, and R.S. Tuan, Comparison of proliferative and multilineage differentiation potential of human mesenchymal stem cells derived from umbilical cord and bone marrow. *Stem cells*, 2007. 25(6): 1384-1392.
8. Wang, J.-F., et al., Mesenchymal stem/progenitor cells in human umbilical cord blood as

26. Seo, M.J., et al., Differentiation of human adipose stromal cells into hepatic lineage in vitro and in vivo. *Biochemical and biophysical research communications*, 2005. 328(1): 258-264.
27. Romanov, Y.A., V.A. Svintsitskaya, and V.N. Smirnov, Searching for alternative sources of postnatal human mesenchymal stem cells: candidate MSC-like cells from umbilical cord. *Stem cells*, 2003. 21(1): 105-110.
28. Zeddou, M., et al., The umbilical cord matrix is a better source of mesenchymal stem cells (MSC) than the umbilical cord blood. *Cell biology international*, 2010. 34(7): 693-701.
22. Wiesmann, A., et al., Decreased CD90 expression in human mesenchymal stem cells by applying mechanical stimulation. *Head & face medicine*, 2006. 2: 1-6.
23. Jin, H.J., et al., Down-regulation of CD105 is associated with multi-lineage differentiation in human umbilical cord blood-derived mesenchymal stem cells. *Biochemical and biophysical research communications*, 2009. 381(4): 676-681.
24. Koch, T.G., et al., Isolation of mesenchymal stem cells from equine umbilical cord blood. *BMC biotechnology*, 2007. 7: 1-9.
25. Lovati, A.B., et al., Comparison of equine bone marrow-, umbilical cord matrix and amniotic fluid-derived progenitor cells. *Veterinary research communications*, 2011. 35: 103-121.



شکل ۳: نتایج بررسی فلوسایتومتری میزان بیان مارکرهای سطح سلولی ماتریکس بند ناف.